

Enintään 6 tehtävään saa vastata. Tehtävät arvostellaan pistein 0–6, paitsi muita vaativimmat, +:lla merkityt jokeritehtävät, jotka arvostellaan pistein 0–9. Moniosaisissa, esimerkiksi a-, b- ja c-kohdan sisältävissä tehtävissä voidaan erikseen ilmoittaa eri alakohtien enimmäispistemäärät.

1. Miten antiikin Roomaa hallittiin, ja millaisia yhteiskuntaryhmiä Rooman valtakunnassa oli?
2. Alla oleva kuva esittää Wiganin kaupunkia Englannissa.
  - a) Pohdi, millaisen kuvan maalaus antaa 1800-luvun kaupungista. (3 p.)
  - b) Miten teollistuminen ja kaupungistuminen muuttivat naisen asemaa? (3 p.)

Eyre Crowe: *The Dinner Hour, Wigan* (Ruokatunti Wiganissa), 1874

3. Millaisia vaikutuksia Ranskan suurella vallankumouksella oli 1700-luvun lopun ja 1800-luvun alkupuolen eurooppalaiseen aatemaailmaan?
4. Vertaa Berliinin ja Kuuban kriisejä 1958–1962 niiden eri osapuolten kannalta.

5. Alla on kolme luonnehdintaa Euroopan renessanssiajasta.

”Tajunnan molemmat puolet – sekä ulkomaailmaan että ihmiseen itseensä suuntautuva – olivat keskiaikana kuin yhteisen harson peitossa – – Maailma ja historia näyttivät sen läpi katsottuina ihmeellisen värisiltä, ja ihminen tajusi itsensä vain rodun, kansan, puolueen, yhdyskunnan, perheen tai jonkin muun yhteisön jäsenenä. Vasta Italiassa tämä harso haihtuu ilmaan. – – Ihmisestä tulee henkinen yksilö ja hän tajuaa itsensä siksi.”

Sveitsiläinen historioitsija Jacob Burckhardt, *Italian renessanssin sivistys* (suom. A. A. Koskenjaakko 1956, alkuteos 1860)

”Renessanssin myötä syntyy dynaaminen ihmiskäsitys. Yksilöllä on oma persoonallinen kehityksensä samoin kuin yhteiskunnalla on oma kehityshistoriansa – – Käsite ’renessanssi’ tarkoittaa kokonaisvaltaista kehitystä alkaen yhteiskuntarakenteen perustana olevista sosiaalisista ja taloudellisista piireistä ja ulottuen aina kulttuurin maailmaan. – – Renessanssi oli ensimmäinen aalto pitkässä muutoksessa feodalismista kapitalismiin. Engels kuvasi sitä aivan oikein ’vallankumoukseksi’.”

(suomennos: YTL)

Unkarilainen yhteiskuntatieteilijä Agnes Heller, *Renaissance Man* (1967)

”Kaikki – – näkemykset ’yksilöllisyydestä’, ihmisen merkityksestä suvun ja yhteisön sijasta ainoastaan yksilönä sekä jonakin uutena ja erikoisena ’renessanssin’ italialaisille perustuvat mielivaltaisille ja epähistoriallisille tulkinnoille sekä turhanpäiväisille ja epäselville yleistyksille. – – 1400-luvun Italiassa yksikään mies – sillä luonnollisesti kyse oli tuolloin vain miehistä – ei voinut saada arvostusta ja poliittista vaikutusvaltaa pelkästään yksilönä, oli hän miten taitava hyvänsä. Yksilöt saivat Firenzessä, Sienassa tai Venetsiassa aseman ainoastaan perheen piirissä tai pikemminkin suvussa, jolla oli maine ja sukujuuret.”

(suomennos: YTL)

Ruotsalainen historioitsija Michael Nordberg, *Renässanssmänniskan* (1993)

a) Vertaile lainausten näkemyksiä renessanssin luonteesta. (3 p.)

b) Mitä vaikutuksia renessanssilla oli uuden ajan alun Euroopassa? (3 p.)

6. Maalaisliitto sai 1900-luvun alussa vankan aseman Suomen politiikassa. Miksi Maalaisliiton perillinen Suomen Keskusta onnistui pitkään säilyttämään asemansa yhtenä suurimmista puolueista?

7. Alla on Turun akatemiassa tehtyjen väitöskirjojen otsikoita 1700-luvun jälkipuoliskolta suomeksi käännettynä. Millä tavoin näissä heijastuvat aikakauden ja sen ajatusmaailman keskeiset piirteet?

*Keinoista perustaa ja parantaa valtakunnan salpietarivalmistamoita

*Suomen tunturi- ja lähdevesien laadusta

*Mustaviinimarjapensaiden hyödyllisyydestä taloudenpidossa

*Isojaon välttämättömyydestä metsien paremman hoidon kannalta

8. Selosta, miten siirtomaavalta purkautui ja mitä seurauksia sillä oli valitsemallasi Euroopan ulkopuolisella kulttuurialueella.

- +9. Alla on kaksi lainausta ja piirros, jotka liittyvät juutalaisten kansanmurhaan eli holokaustiin. Piirroksen nimi on *Länsirannan muuri* (*West Bank Barrier*).
- Erittele teksteissä esitettyjä näkemyksiä holokaustista ja sen merkityksestä 1900-luvun kansainvälisessä politiikassa. (5 p.)
  - Tulkitse oheista piirrosta ja pohdi, millaisia poliittisia tavoitteita holokaustia koskevilla käsityksillä on nykyään. (4 p.)

”Katsottuna lukuisten aasialaisten ja kolmannen maailman tutkijoiden näkökulmasta holokausti, samoin kuin Eurooppaa kohdannut homoseksuaalien, mustalaisten ja häiriintyneiksi väitettyjen tappaminen, oli samanlaista väkivaltaa, jota kolonialistiset isännät tekivät ’natiiveille’ [alkuperäisasukkaille] ympäri maailmaa lähes viidensadan vuoden ajan.”

Intialais-amerikkalainen historiantutkija Vinay Lal,
lainattu teoksesta Antero Holmila, *Holokausti. Tapahtumat ja tulkinnat* (2010)

”Voidaan väittää, että holokausti on ainutkertainen tai että se on yksi kansanmurha monien joukossa. Joidenkin historioitsijoiden mielestä jälkimmäinen on virheellinen johtopäätös, ja he korostavat holokaustin ainutkertaisuutta, minkä vuoksi sitä ei voida verrata mihinkään muuhun. Tiedän tosin vastuuntuntoisiakin historioitsijoita, jotka uskovat, että armenialaisten kansanmurha on aivan samanlainen kuin holokausti. Ja joidenkin mielestä Bosnian tapahtumissa oli kansanmurhan jollei holokaustin piirteitä. Olen eri mieltä.”

(suomenos: YTL)

Amerikkalainen historiantutkija Deborah Lipstadt
haastattelussa Jerusalem Centre for Public Affairs -keskuksessa 1.8.2003
<<http://www.jpca.org>>. Luettu 24.1.2010.

<http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/8/8a/West_Bank_Barrier_cartoon_by_Latuff.png>.

Luettu 18.2.2011.

- +10. Alla on neljä lainausta vuodelta 1941. Ne liittyvät Suomen sodanpäämääriin ja niiden oikeutukseen.
- Mitkä ovat Mannerheimin ja *Ajan Suunnan* esittämät sodan tavoitteet, ja miten ne perusteltiin? (3 p.)
  - Miten alla lainatut armeijan rivimiehet suhtautuivat niihin, ja mitä perusteita heillä oli kannalleen? (2 p.)
  - Miksi Suomi lähti sotaan 1941? (4 p.)

”Vapaussodassa 1918 lausuin Suomen ja Vianan karjalaisille, etten tulisi panemaan miekkaani tuppeen ennen kuin Suomi ja Itä-Karjala olisivat vapaat. – – Kaksikymmentäkolme vuotta ovat Viena ja Aunus odottaneet tämän lupauksen täyttymistä – – Uusi päivä on koittanut. Karjala nousee, riveissämme marssivat sen omat pataljoonat. Karjalan vapaus ja suuri Suomi välkky edessämme maailmanhistoriallisten tapahtumien valtavassa vyöryssä. Suokoon kansojen kohtaloa ohjaava kaitselmus Suomen armeijan täyttää Karjalan heimolle antamani lupauksen.”

Ylipäällikkö Mannerheimin päiväkäsky nro 3, 10.7.1941

”Saksalaiset soturit suojaavat yhdessä suomalaisten vapaussankarien kanssa suomalaista maaperää. Eikä vain Suomen nykyisten rajojen puitteissa vaan – sallittakoon se sanoa – suomalaista maaperää kaikkialla missä sitä on. [Suomen armeija taistelee] rinta rinnan Saksan maineikkaan armeijan kanssa uuden Euroopan puolesta bolshevismia vastaan.”

Pääkirjoitus Isänmaallinen Kansanliike -puolueen sanomalehdessä *Ajan Suunta* 26.6.1941

”Itä-Karjala asutettiin Laatokan-Karjalasta käsin – Tämä sota on siirtävä kansamme ja asuinalueemme halkaisseen rajan oikealle paikalleen.”

Ajan Suunta 23.7.1941

”Me – – sotilaat olemme päättäneet, ettemme hyökkää Suomen ja Neuvostoliiton välisen vanhan rajan yli. Vaan puolustamme synnyinmaatamme rajojen sisällä viimeiseen mieheen. Olemme näin rajapitäjän asukkaat menettäneet miehiä paljon ja muutenkin joutuneet paljon raskaammin kärsimään sodan seurauksista.”

Jalkaväkirykmentti 9:n kolmannen pataljoonan miehistön ja aliupseereiden allekirjoittama kirjelmä pataljoonan komentajalle 30.8.1941